

| Titulació | Tipus | Curs |
|-----------|-------|------|
| Logopèdia | OB    | 3    |

## Professor/a de contacte

Nom : Andreu Sauca Balart

Correu electrònic : andreu.sauca@uab.cat

## Equip docent

Ivet Clemente Benaiges

Carlota Faixa Sol

Laura Auge Domenech

## Equip docent (extern a la UAB)

Poden intervenir empreses i/o professionals externs a petició del docent.

## Idiomes dels grups

Podeu consultar aquesta informació al [final](#) del document.

## Prerequisits

Haver cursat l'assignatura "Neurologia del Llenguatge"

## Objectius

En acabar l'assignatura l'alumnat haurà de ser capaç de:

- Avaluar i diagnosticar els trastorns de l'alimentació i la deglució en totes les edats i etiologies.
- Saber administrar el MECV-V i altres proves com l'EAT10 i la Tècnica de Payne)
- Conèixer les bases anatòmiques implicades en els processos rehabilitadors de la deglució i de les restants post-cirurgia amb resultat de disfàgia.
- Conèixer i saber aplicar les maniobres i tècniques terapèutiques per a tractar els trastorns de l'alimentació i la deglució estudiats.
- Conèixer els productes específics per l'alimentació de pacients amb disfàgia.
- Conèixer les eines i productes més habituals tant per a l'avaluació com pel tractament dels problemes

de deglució.

- Saber identificar els trastorns associats que comporten per tal de prendre decisions terapèutiques eficaces.
- Conèixer les conseqüències de les laringectomies (parcials i totals) sobre la deglució dels pacients.
- Conèixer els mecanismes de rehabilitació de l'olfacte en laringectomitzats.
- Conèixer les qüestions de cura personal que el logopeda necessita saber per tractar pacients amb laringectomia total.
- Conèixer les bases per rehabilitar la parla esofàgica, protèsica i electrònica en laringectomitzats totals.
- Conèixer les dificultats individuals de la veu esofàgica o erigmofònica a través de l'intent de la seva producció.

## Resultats d'aprenentatge

- CM13 (Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.) Valorar la utilitat de les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions logopèdiques d'origen neurològic i ser capaç d'interpretar-ne els resultats.
- KM24 (Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.) Descriure les principals tècniques d'avaluació i diagnòstic de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
- KM26 (Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució ocasionades per dany cerebral.) Explicar l'origen i les característiques de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució ocasionades per dany cerebral.
- KM27 (Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).) Descriure els aspectes de la rehabilitació de les alteracions de la parla, el llenguatge i la deglució que requereixen la intervenció conjunta de professionals de diverses disciplines (neurologia, fisioteràpia, psicologia, etc.).
- SM22 (Fer servir les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar i emetre un pronòstic d'evolució de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.) Fer servir les tècniques d'exploració més adequades per diagnosticar i emetre un pronòstic d'evolució de les alteracions del llenguatge, la parla i la deglució d'origen neurològic.
- SM24 (Dissenyar un pla d'intervenció logopèdica de diferents casos pràctics deguts a trastorns adquirits o a alteracions en la deglució.) Dissenyar un pla d'intervenció logopèdica de diferents casos pràctics deguts a trastorns adquirits o a alteracions en la deglució.

## Continguts

### 1. Anatomofisiologia de la deglució.

- Fisiopatologia de la deglució.
- Semiologia dels trastorns de la deglució.

### 2. Exploració clínica i instrumental de la deglució.

- EAT10
- Exploració sense bol

- MECV-V
- T. de Payne
- Altres exploracions

### 3. Identificació i maneig de la disfàgia en neonats prematurs.

- Desenvolupament de les funcions orals de l'alimentació
- Alimentació infantil: normalitat, reflexos i evolució
- Estimulació orofacial en les UCI (Unitat de Cures Intensives)

### 4. Disfàgia orofaríngea d'origen neurològic i trastorns associats

- Exploració i rehabilitació de la disàrtria

### 5. Disfàgia d'origen orgànic i trastorns associats.

- Exploració i rehabilitació de les disglòssies

### 6. Disfàgia vs deglució atípica i trastorns associats

- Avaluació clínica i instrumental de la deglució atípica
- Interrelació entre deglució atípica, alteracions de parla i disfuncions orofacials associades
- Diagnòstic diferencial: disfàgia i deglució atípica

### 7. Objectius, programació i planificació de la rehabilitació de la deglució segons patologia de base

- Maniobres i tècniques directes i indirectes de Rehabilitació de la disfàgia

## 8. Laringectomia:

- Disfàgia inherent a la condició de laringectomitzat
- Cura bàsica.
- La Veu sense laringe:
  - Veu protèsica
  - Veu esofàgica. Procediments i condicionants. La seva producció. Diferent tipus d'injecció.
  - L'electrolaringe
  - Altres alternatives (comunicadors)

## 9. Disàrtria

- Concepte
- Prevalença
- Etiologia
- Trets semiològics
- Classificació
- Disàrtria vs. Apràxia
- Exploració: Objectius, nivells, tipus, Protocols
- Pla Terapèutic

## Activitats formatives i Metodologia

| Títol                                                                        | Hores | ECTS | Resultats d'aprenentatge           |
|------------------------------------------------------------------------------|-------|------|------------------------------------|
| Estudi de matèria                                                            | 71,25 | 2,85 | CM13, KM24, KM26, KM27, SM22, SM24 |
| Realització de resums, esquemes i mapes conceptuals                          | 40    | 1,6  | KM24, KM26, KM27, SM24             |
| Classes de teoria amb suport TIC                                             | 61,5  | 2,46 | CM13, KM24, KM26, KM27, SM24       |
| Classes pràctiques d'exploració i d'anàlisi crític i debat de casos pràctics | 6     | 0,24 | CM13, SM22                         |
| Consultes bibliogràfiques i documentals                                      | 25    | 1    | CM13, KM26, SM22, SM24             |
| Participació en fòrums de comunicació entre companys                         | 15    | 0,6  | CM13, SM22                         |
| Tutories programades amb el professor per revisió d'activitats dirigides     | 3,5   | 0,14 |                                    |

L'assignatura constarà d'un mòdul teòric de cada tema i un mòdul en el que s'entrenarà a l'alumne de forma pràctica en l'ús de les principals proves d'avaluació de la deglució i els seus trastorns.

Les activitats formatives -amb nombre d'hores aproximat de dedicació i resultats d'aprenentatge corresponents- s'especifiquen a continuació.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, perquè l'alumnat completi les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura.

## Avaluació

### Activitats d'avaluació continuada

| Títol                                                                                                                | Pes | Hores | ECTS  | Resultats d'aprenentatge           |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|-------|-------|------------------------------------|
| EV4. Examen Oral de Veu erigimofònica                                                                                | 10% | 0,15  | 0,006 | SM22                               |
| EV5. Examen. Tipus test + desenvolupament breu, de resolució d'un cas clínic i preguntes de Neonatologia i Disàrtria | 45% | 1,5   | 0,06  | CM13, KM24, KM26, KM27, SM22, SM24 |
| EV2. Avaluació Tipus Rúbrica de les exploracions fetes a la Pràctica 2 (Deglució Disfuncional/Atípica)               | 10% | 0,3   | 0,012 | KM24, SM22                         |
| EV3. Avaluació Tipus Rúbrica de les exploracions fetes a la Pràctica 2 (Disfàgia)                                    | 10% | 0,3   | 0,012 | KM24, SM22                         |
| EV1. Examen de la part teòrica impartida. Tipus Test.                                                                | 25% | 0,5   | 0,02  | KM24, KM26, KM27                   |

Pautes d'avaluació de la Facultat: [https://www.uab.cat/doc/DOC\\_PautesAvaluacio\\_2026](https://www.uab.cat/doc/DOC_PautesAvaluacio_2026)

Avaluació continuada:

[EV1] Evidència 1: Primer període avaluatiu. Examen individual, presencial, tipus test.

[EV2] Evidència 2: Primer període avaluatiu. Rúbrica d'avaluació a les exploracions efectuades entre els alumnes a la segona pràctica.

[EV3] Evidència 3: Segon període avaluatiu. Rúbrica d'avaluació a les exploracions efectuades entre els alumnes a la tercera pràctica.

[EV4] Evidència 4: Segon període avaluatiu. Examen individual, oral de producció de veu erigimofònica.

[EV5] Evidència 5: Segon període avaluatiu. Examen individual, en línia, tipus mixt test i desenvolupament breu, de tota la matèria vista al curs, basat en la resolució d'un cas clínic.

Tots els exàmens en línia es realitzaran des d'una aula de la UAB.

(veure pautes d'avaluació)

Pautes d'avaluació:

La puntuació obtinguda a l'examen de la matèria impartida a les pràctiques, sols podrà ser computable si s'ha assistit a totes les sessions pràctiques del curs assignades.

Alumne/a no avaluable: si no ha lliurat com a mínim evidències d'aprenentatge amb un pes mínim del 40%.

Alumnat de 2<sup>a</sup> o posterior matrícula: No es preveu que l'alumnat de 2<sup>a</sup> o posterior matrícula s'avalui mitjançant una única prova de síntesi no recuperable.

Assignatura superada: aprovar amb un 5,0 (escala 0-10) tenint en compte el pes percentual de cada evidència abans esmentada. La nota mínima a cada evidència haurà de ser igual o superior a 4 persones a poder superar l'assignatura.

Proves de Recuperació:

Podrà optar a realitzar la prova de recuperació a l'alumnat que no hagi assolit els criteris establerts per superar l'assignatura i que hagi estat avaluada/da amb un mínim de 2/3 d'evidències d'aprenentatges.

La recuperació podrà constar de dues parts: una prova tipus test i la resolució oral d'un cas pràctic o, alternativament, l'alumne, en cas d'haver suspès una única prova, podrà optar per tornar a ser avaluat de la prova no superada.

Crono: EV3 i EV4, al Segon període avaluatiu, estaran separades, almenys, per una setmana.

Avaluació Única: es sol·licita telemàticament (e-formulari) en el període específic (més informació al web de la facultat)

Evidències:

Al final del segon període avaluatiu.

La prova de l'avaluació única consistirà en una prova que constarà de les parts descrites en les evidències de l'avaluació continuada, amb el mateix pes, i que tindrà una durada de 3 h.

La part escrita es farà en línia a una aula d'informàtica de la UAB.

Les preguntes seran corresponents a la part teòrica i a la part pràctica de l'assignatura (explicacions orals a l'aula; dibuixos, gràfics, etc. a la pissarra; vídeos visionats a l'aula; PowerPoint; Fòrums al Campus Virtual; Bibliografia; exercicis pràctics, aprenentatges pràctics) i finalitza amb una prova oral de producció de veu esofàgica (erigimofonia) d'uns dos minuts.

Recuperació: S'aplica el mateix sistema de recuperació que per l'avaluació continuada.

Revisió de la qualificació final: La revisió de la qualificació final segueix el mateix procediment que per a l'avaluació continuada, mitjançant una entrevista individual amb el docent.

Nota final: El docent es reserva l'opció de complementar la nota dels alumnes avaluant aspectes com l'interès per la matèria o la dedicació, entre d'altres.

Idioma: Els exàmens són en català, únicament es traduiran si es compleixen els requisits establerts a l'article 263 i es realitza la seva sol·licitud telemàticament (e-formulari), més informació a la plana web de la Facultat. A l'examen oral, l'alumne podrà expressar en la seva llengua (sempre que sigui una de les següents: català, espanyol, anglès, francès, italià o portuguès).

Matrícula d'Honor: En qualsevol cas, la nota màxima assolible serà un 10, encara que es tindrà en compte la nota relativa i la l'hora d'adjudicar possibles Matricules d'Honor

Tipus de retorn: A l'aula - immediat, per a les EV 1-4. A través del Campus Virtual a l'EV5

IA: Ús prohibit. En aquesta assignatura, no es permet l'ús de tecnologies d'Intel·ligència artificial (IA) en cap de les seves fases. Qualsevol treball que inclogui fragments generat amb IA serà considerat una falta d'honestat acadèmica i pot comportar una penalització parcial o total en la nota de l'activitat, o sancions majors en casos de gravetat.

## Bibliografia

### 1. FONAMENTAL

Manuais de Referència:

- D. Bleeckx. *Disfagia. Evaluación y reeducación trastornos de la deglución*. Mc Graw Hill, 2004. (Esgotat, però hi és a la Biblioteca d'Humanitats de la UAB, inclouent-hi el CD-ROM)
- J.A. Logemann. *Evaluation and Treatment of Swallowing Disorders*. Pro-ed, Austin, Texas, 1998
- G. Heuillet-Martin, L. Conrad. *Hablar sin Laringe. Rehabilitación de la voz en laringectomizados*. Ed. Lebón 2003.
- Paniagua J., Susanibar F., Giménez P., Murciego P. García R. *Disfagia: De la evidencia científica a la práctica clínica*. 2 Vols. Giuntieos Psychometrics, 2019.
- García R., Paniagua J., Giménez P., Murciego P., De Almeida M. *Abordaje de la Disfagia Pediátrico-Neonatal*. Elsevier, 2022.
- Giménez p., Murciego P., De Almeida M., Paniagua J. *Abordaje de la disfagia en el paciente traqueostomizado*. Elsevier, 2024.

LLIBRES:

- M. Velasco. V. Arreola, P. Clavé, C. Puiggrós. *Abordaje clínico de la disfagia orofaríngea: diagnóstico y tratamiento*. Nutrición Clínica en Medicina, Novembre 2007.
- N. Melle. *Guía de intervención logopédica en la disartria*. Colección Trastornos del lenguaje, n. 4, Editorial Síntesis, Madrid, 2008

### 2. COMPLEMENTÀRIA:

LLIBRES:

- S. Borrás y V. Rosell. *Guía para la reeducación de la deglución atípica y trastornos asociados*. Nau Llibres, 2005
- P. Clavé y P. García. *Guía de diagnóstico y de tratamiento nutricional y rehabilitador de la Disfagia Orofaringea*. Nestlé Nutrition. Editorial Glosa, S.L. Barcelona 2011
- Glauca del Burgo. G. de la Aleja. *Rehabilitación de problemas de deglución en pacientes con daño cerebral sobrevenido*. Editorial EOS, Madrid, 2004
- D. Grandi i G. Donato. *Terapia miofuncional. Diagnóstico y tratamiento*. Ed. Lebón. Barcelona, 2008. (Inclou CD-ROM i làmines)

- Nestlé Nutrition. *EAT 10, Herramienta validada para el cribado de la disfagia*. Nestlé, 2011
- I. Queiroz Marchesan. *Fundamentos de la Fonoaudiología. Aspectos Clínicos de la motricidad oral*. Editorial Medica Panamericana, 2002
- J.M. Ustrell et al. *Terapéutica multidisciplinaria de las maloclusiones dentarias en el paciente infantil*. Laboratorios KN, Barcelona, 2001
- N. Zambrana. *Logopedia y ortopedia maxilar en la rehabilitación orofacial. Tratamiento precoz y preventivo. Terapia miofuncional*. Masson. Actualidades Médico Odontológicas Latinoamérica. 2000
- F. Le Huche. Trad. Asociación Española de Laringectomizados. *La Voz sin Laringe*.
- F. Le Huche, A. Allali, G. Miroux. *La Voz sin Laringe. Manual de Reeducción Vocal*. Ed. Médica y Técnica. 1982.
- L. Arrazubi, L. Royo. Servei ORL de l'Hospital de la Santa Creu i Sant Pau. UAB. *Guia d'ajuda per a la persona intervinguda de Laringectomia Total*. 2001

#### Manuels ORL:

- P. Abelló y M. Quer. *Manual d'Oto-rino-laringologia*. Manuals de la Universitat Autònoma de Barcelona, n. 8. Bellaterra, 1992.
- R. Ramírez et al. *Manual de Otorrinolaringología*. McGraw-Hill-Interamericana. Madrid, 1998.
- C.A. Rosen & C.B. Blake Simpson. *Técnicas Quirúrgicas en Laringología*. Amolca. Caracas. 2013.

#### Atles anatòmics:

- J.E. Muscolino. *Atlas de músculos, huesos y referencias óseas. Fijaciones, acciones y palpaciones*. Paidotribo. Badalona. 2012.
- A. Biel. *Guía topográfica del cuerpo humano. Cómo localizar huesos, músculos y otros tejidos blandos*. Paidotribo. Badalona. 2012.

#### Webs:

- <http://www.dysphagiaonline.com>
- <http://www.logopediamail.net>
- <http://www.voiceandswallowing.com>
- <http://www.fresenius.com/407.htm>
- <http://www.nestle-nutrition.com/Public/Default.aspx>
- <http://www.nutriciaclinico.es>
- <http://www.myessd.org>
- <http://www.essd2013.org>
- <http://www.soclogopedia.org>
- <https://sensorialitat.blogspot.com>

#### Articles:

- Diversos articles del sector.

### Programari

- Praat (Freeware: [www.praat.org](http://www.praat.org)) Mac, Windows, Linux
- DISFAPP (<https://disfapp.es>)

#### Grups i idiomes de l'assignatura

La informació proporcionada és provisional fins al 30 de novembre.  
A partir d'aquesta data, podreu consultar l'idioma de cada grup a través d'aquest [enllaç](#). Per accedir a la informació, caldrà introduir el CODI de l'assignatura

| Tipus de docència | Grup | Idioma | Semestre | Torn      |
|-------------------|------|--------|----------|-----------|
| (TE) Teoria       | 1    | Català | segon    | matí-mixt |



|                                 |     |        |                    |           |
|---------------------------------|-----|--------|--------------------|-----------|
| quadrimestre                    |     |        |                    |           |
| (PLAB) Pràctiques de laboratori | 111 | Català | segon quadrimestre | matí-mixt |
| (PLAB) Pràctiques de laboratori | 112 | Català | segon quadrimestre | matí-mixt |
| (PLAB) Pràctiques de laboratori | 113 | Català | segon quadrimestre | matí-mixt |